

ОТРАЖЕНИЕ НА ВЪТРЕШНАТА МИГРАЦИЯ ВЪРХУ РЕГИОНАЛНАТА ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЯ

Чавдар Младенов¹

Резюме. Анализът на отражението на вътрешната миграция върху регионалната демографска ситуация се отнася за ниво област, поради наличието само на информация за междуобластната миграция. Периодът на анализа е 2001-2011 г. Установена е зависимостта на демографската ситуация от миграцията. Миграционното салдо на областите се свързва с промените в броя, възрастовата структура и възпроизводството на населението. Показана е връзката между миграцията и броя, и възрастовата структура. При възпроизводството на населението миграционното салдо не е пропорционално, защото въздействат и редица косвени социално-икономически и психологични фактори. В регионален план е показан относителният дял на миграционното салдо при формиране на броя на населението на отделните области.

Ключови думи: демографска ситуация, възпроизводство на населението, възрастова структура, миграция

СЪВРЕМЕННАТА ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ

Демографската ситуация на дадена територия представлява комплексна количествена и качествена оценка на възпроизводствените процеси и възрастовите структурни изменения за даден периода от време. За този период от време тя се модифицира в положителна или отрицателна насока под влияние на миграционните процеси. Типовете демографска ситуация са резултат от съчетанието на комплекс от взаимосвързани фактори и процеси.

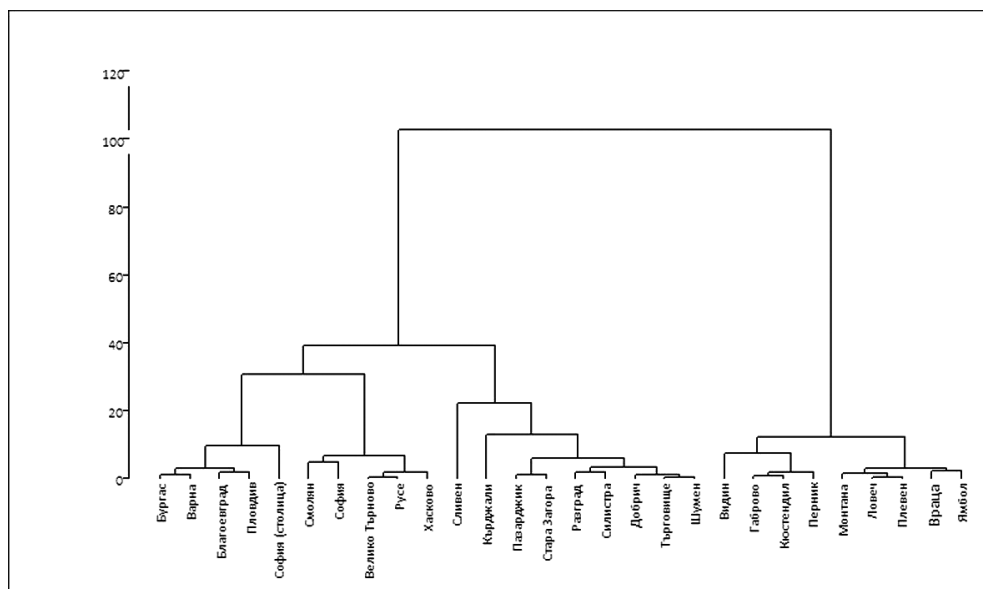
В определена територия демографската ситуация може да се разглежда като многомерна характеристика на икономическото развитие, на достигнатото равнище на урбанизация и на репродуктивното и миграционното поведение на населението. Типовете демографска ситуация са следствие на различното взаимнообвързано съчетание на показателите за териториалните единици. От друга страна, те ще представляват различни страни на демографската ситуация и няма да отразяват само териториалното сходство по депопулация, възпроизводство, миграция, етническа и социално-икономическа структура.

В настоящото изследване демографската ситуация е оценена чрез показателите: коефициент на раждаемост (осреднена за периода 2002–2011 г.), коефициент на смъртност (2002–2011 г.), коефициент на фертилност (2002–2011 г.),

---

¹ Проф. д-р Чавдар Младенов – Национален институт по геофизика, геодезия и география
Адрес за контакти: chmladenov@abv.bg

средна продължителност на живота (2010-2012 г.), средна възраст на населението (2011 г.), относителен дял на населението на възраст от 0 до 14 години (2011 г.), относителен дял на населението на възраст над 65 години (2011 г.), относителен дял на жените във фертилна възраст (2011 г.), динамиката на броя на населението (2011 спрямо 2001 г.) и относителен дял на българите (2011 г.). За разпределяне на областите според демографската ситуация е използван йерархичният метод на клъстерения анализ (hierarchical clustering в XLSTAT за Excel) и методът на Уорд за агрегиране (фиг. 1).

Фигура 1. Дендрограма на разпределението на областите според демографската ситуация

Получават се 4 групи области с относително благоприятен, преходен, умерено неблагоприятен и крайно неблагоприятен тип демографска ситуация (табл. 1).

Всеки един тип демографска ситуация има своите параметри, като някои от икономическите, образователните и др. могат да варират в по-широки граници за отделните териториални единици, което е резултат на закъсняването в развитието им спрямо демографската ситуация.

Параметрите на демографската ситуация за благоприятния, умерено неблагоприятния и крайно неблагоприятния тип са еднопосочни – от добри към по-лоши (табл. 2).

Изключение от това прави преходния тип в който попадат гр. София и най-развиващите се големи градове (табл. 1). При него някои от показателите са с по-добри параметри от благоприятния тип, което се дължи изключително на заселванията в тези области (основно в техните центрове).